

DROPS

عنوان مقاله پژوهشی:

رویکردهای حمایت از زنان در افغانستان: خلافا میان قوانین،
عمل کردها و شرکاء در زمینه هم‌آهنگی و تطبیق برنامه‌ها
نویسنده (گان): گیسو یاری

به این مقاله ارجاع دهید: یاری، گیسو (۲۰۲۰). ترجمهٔ حیات الله بیان.
«رویکردهای حمایت از زنان در افغانستان: خلافا میان قوانین، عمل کردها و
شرکاء در زمینه هم‌آهنگی و تطبیق برنامه‌ها». ژورنال زنان و صلح‌سازی
افغانستان، شماره ۱ (۲۰۲۰). صص. ۲۳ - ۳۳. پیوند دسترسی به مقاله:

ژورنال زنان و صلح‌سازی افغانستان (شماره ۱ - ۲۰۲۰)

ناشران:

نهاد پژوهش و توسعه

و

ادارهٔ ملل متحد برای زنان در افغانستان

رویکردهای حمایت از زنان در افغانستان: خلاصه میان قوانین، عمل کردها و

شرکاء در زمینه هم‌آهنگی و تطبیق برنامه‌ها

گیسویاری^۱

فشرده

- در این پژوهش ۲۳ مصاحبه تفصیلی با افراد مطلع در نهادهای تمویل‌کننده و تطبیق‌کننده برنامه‌های توان‌مندسازی زنان انجام شده است. بطور فشرده، مصاحبه‌شونده‌گان در کل نسبت به برنامه‌ریزی، تطبیق و ارزیابی برنامه‌های توان‌مندسازی زنان بی‌باور و بدبین بودند و مؤثریت چنین برنامه‌ها را زیر سوال بردند. این ارزیابی مصاحبه‌شوندگان هم‌ابتکارات ملی در این زمینه را در بر می‌گیرد، هم‌ابتکارات بین‌المللی را.
- مطابق یافته‌های این تحقیق، مشکلات عمده در برنامه‌های اجرا شده توان‌مندسازی زنان این‌ها هستند: تطبیق چندباره برنامه‌ها، تأکید بر تعداد زنان اشتراک‌کننده به جای بهبود در کیفیت معیشت آن‌ها، روند انعطاف‌ناپذیر برنامه‌ریزی که موجب می‌شود واقعیت‌های عینی کمتر ملاحظه شود، و عدم هم‌آهنگی کلی میان کارگزاران دخیل به شمول حکومت محلی و ملی.

پس از سقوط رژیم طالبان در سال ۲۰۰۱، مؤسسات غیردولتی بین‌المللی، نهادهای سازمان ملل متحد و مؤسسات غیردولتی ملی در خط مقدم برنامه‌های توسعه در افغانستان قرار گرفتند و توان‌مندسازی زنان در کانون این برنامه‌ها قرار داشت. جامعه بین‌المللی در پالیسی و در عمل کوشیدند ثبات را در افغانستان از طریق کمک‌های بین‌المللی تأمین کنند و از افغانستان یک کشور مدرن و باثبات بسازند. توان‌مندسازی زنان و فراهم‌سازی حقوق و فرصت‌های جدید برای آن‌ها

۱. گیسویاری کمیشنر رسیده‌گی به شکایات کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی افغانستان است.

نیز مشمول این هدف بود. با وجود این اهداف بلندپروازانه، دلایل محکم وجود دارد که نگرانی‌ها در خصوص نحوه طراحی، تطبیق، نظارت و ارزیابی این پروژه‌ها را مستدل می‌سازد. به دلیل اینکه طراحی و تطبیق این ابتکارات ماهیت مقطعی و غیرساختارمند داشت، اغلب این پروژه‌ها از یک سو در رسیدن به وعده‌های سپرده‌شده ناکام شدند و از سوی دیگر پایداری لازم را نداشتند.

براساس ۲۳ مصاحبه که با تمویل‌کننده‌گان و تطبیق‌کننده‌گان بین‌المللی نظیر سازمان ملل متحد، اداره ملل متحد برای زنان در افغانستان، دفتر اسکان بشر ملل متحد، اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده آمریکا، مؤسسات ملی و فعالین مستقل در کابل انجام شد، این تحقیق کوشیده دیدگاه‌هایی را در مورد نحوه طراحی و تطبیق پروژه‌های تمویل‌کننده‌گان در خصوص توان‌مندسازی زنان گردآوری و تحلیل کند. این مقاله هم‌چنین به تلاش‌ها برای شناسایی خلاها و کاستی‌ها در این زمینه می‌پردازد تا بتواند از این طریق بر روند نظارت، ارزیابی و پاسخ‌گویی در سیاق افغانستان روشنی بیشتر بیندازد.

تأثیر کنوانسیون‌ها و قطع‌نامه‌های بین‌المللی

دولت جمهوری اسلامی افغانستان چندین تعهد بین‌المللی مانند کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان (CEDAW) مصوب ۲۰۰۳ و قطع‌نامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد زنان، صلح و امنیت مصوب ۲۰۱۳، را امضاء کرده است. تمام امضاءکننده‌گان این کنوانسیون مکلف اند تا «اصل برابری زن و مرد را در سیستم حقوقی خود گنجانیده، قوانین تبعیض‌آمیز را لغو کرده و قوانینی را به تصویب برسانند که تبعیض علیه زنان را ممنوع قرار می‌دهند» و برای اطمینان از تطبیق این قوانین و اقدام‌های محافظت‌کننده نهاد‌های لازم را تأسیس کنند.^۲ دولت جمهوری اسلامی افغانستان تعهد کرده است تا هر چهار سال گزارش پیش‌رفت خویش را در این زمینه به این کنوانسیون ارسال کند.

پس از آن، دولت جمهوری اسلامی افغانستان چندین قانون و پالیسی را به منظور تطبیق تعهدات کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان و حمایت از زنان و کودکان به تصویب رساند؛ از جمله قانون منع خشونت علیه زنان (EWAW) و قانون منع آزار و اذیت زنان در سال ۲۰۱۶. سپس مؤسساتی برای تطبیق قوانین جدید ایجاد شدند. قانون منع خشونت علیه زنان از بلندپروازانه‌ترین آن‌ها است که برای تحقق شش هدف ذیل تدوین شده است: (۱) حفاظت از حقوق شرعی و قانونی

2. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. UN Women. <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>

زنان و «کرامت انسانی»^۳ آن‌ها؛ ۲) مبارزه با عرف‌ها و هنجارهایی مغایر با شریعت که مسبب خشونت علیه زنان می‌شود؛ ۳) محافظت از زنان در معرض خطر خشونت و زنان قربانی خشونت؛ ۴) پیش‌گیری از خشونت؛ ۵) «آگاهی عمومی» و آموزش دهی در باره خشونت علیه زنان؛ ۶) و پیگرد قانونی مرتکبین خشونت علیه زنان.

در سال ۲۰۱۷، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در مورد انواع مختلف خشونت علیه زنان افغان و عملکرد محاکم افغانستان در قسمت اجرا و تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان گزارش ارائه کرد. از تمام مواردی که کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان بررسی کرده است، خشونت عمدتاً در درون خانواده قربانیان رخ داده است (۹۴٪). از این موارد در خانه قربانی رخ داده است که ۶۱٪ از عاملان را شوهران تشکیل می‌دهند.^۴ این گزارش آمار و ارقام سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ را باهم مقایسه کرده و دریافته است که میزان خشونت علیه زنان ۱۱.۷٪ افزایش یافته است.^۵ مطابق گزارش هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان در سال ۲۰۱۲، هرچند در قسمت ثبت واقعات خشونت علیه زنان توسط سارنوالان و محاکم ابتدائیه پیش‌رفت‌هایی به دست آمده است، هنوز هم تعداد پرونده‌هایی که از طریق سیستم قضایی در ۱۶ ولایت مشمول ارزیابی حل و فصل شده «بسیار کم» است. پولیس و سارنوالان چنین مواردی را اکثراً به جرگه‌های سنتی و شوراها واگذار می‌کنند. مشاوره و راه‌حل‌های ارائه شده توسط این نهادهای مردسالار «غالباً تطبیق قانون منع خشونت علیه زنان را تضعیف کرده و عملکردهای آسیب‌رساننده را تقویت می‌کنند.»^۶ آمار نشان می‌دهد که پیش‌رفت در دسترسی برابر به عدالت برای زنان دشوار است.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان در واکنش به جنبش‌های بین‌المللی حمایت از زنان، برنامه‌های ملی حمایت از زنان را تصویب کرد. دو سال پس از تصویب قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل متحد، دولت جمهوری اسلامی افغانستان پلان عمل ملی ۲۰۱۵ (NAP ۱۳۲۵) را تدوین و تصویب کرد. در پلان عمل ملی، دولت اهداف گسترده را برای خود تعریف کرد که موضوعات گوناگون از جمله حمایت روانی از زنان قربانی بدرفتاری، فراهم‌سازی منابع مالی برای

3. Law on Elimination of Violence against Women (EVAW). Afghanistan Ministry of Justice; Official Gazette: Extraordinary Issue. Issue No. 989. August 1st, 2009. Accessed: <https://www.refworld.org/pdfid/5486d1a34.pdf>

4. Summary of the Report on Violence against Women: The causes, context, and situation of violence against women in Afghanistan. Afghanistan Independent Human Rights Commission. 2017.

5. Ibid

6. Still a Long Way to Go: Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan. United Nations Assistance Mission in Afghanistan. December 2012. https://www.ohchr.org/Documents/Countries/AF/UNAMA_Stillalongway_go_implementation.pdf. 4

زنان تهی‌دست، سهمیم ساختن مردان و پسران در مبارزه با خشونت علیه زنان و پایان بخشیدن به مصئونیت قضایی جرایم علیه زنان، را شامل می‌شود.^۷ مؤسسه مطالعات عامه افغانستان (APPRO) در گزارشی که در سال ۲۰۱۸ با حمایت کشور سویدن و مؤسسه آکسفام نشر کرد، نتیجه‌گیری کرده است که پلان عمل ملی ۱۳۲۵ ضرورت برنامه‌ریزی دقیق برای تطبیق، هم‌آهنگی، نظارت و ارزیابی به وضوح تبیین کرده است ولی برای پلان تطبیقی و یا سازوکارهای نظارت و ارزیابی، شواهد بسنده ارائه نکرده است.^۸ هم‌چنین به نظر می‌رسید که هیچ ارتباطی بین تطبیق‌کننده‌گان کلیدی این برنامه وجود ندارد. این گزارش ساختار بودجه پیش‌نهادی برای این پلان عمل ملی را که از سوی وزارت مالیه ارائه شده است، تحسین می‌کند، اغلب مشکلات پلان عمل ملی به عدم شفافیت در بودجه‌بندی و بی‌علاقگی نهادهای تطبیق‌کننده دولتی نسبت داده می‌شود. در نتیجه، به دلیل نبود ظرفیت فنی و منابع بشری هیچ‌گونه ارزیابی و یا نظارت از فعالیت‌های پلان عمل ملی ۱۳۲۵ صورت نگرفته است.

بسیاری از مصاحبه‌شونده‌گان این تحقیق به این نظر بودند که قانون منع خشونت علیه زنان، قانون منع آزار و اذیت زنان و کودکان و سایر اقدامات به عنوان یک دست‌آورد تلقی می‌شوند؛ در حالیکه در تطبیق با چالش‌های جدی مواجه‌اند. ذکی دریابی، مدیر مسئول روزنامه اطلاعات روز استدلال می‌کند: «مسلم است که زنان و مردان دارای حقوق مساوی هستند و از مسئولیت‌های برابر قبل، بعد و در جریان ازدواج برخوردارند، اما متأسفانه قانون مدنی ما بر اصول شریعت بنا شده است»^۹ که برای زنان درخواست تقاضای طلاق را محدود می‌کند.^{۱۰} آقای دریابی افزود که دست‌آوردهای زنان پس از سقوط طالبان انکارناپذیر است. وی معتقد است که دانشگاه‌ها بیشتر روی توان‌مندسازی زنان متمرکز بوده است. وی هم‌چنان به مثال‌هایی از رسانه‌ها که تحت رهبری زنان به شمول تلویزیون (تلویزیون زن)، رسانه‌های چاپی و رسانه‌های صوتی به عنوان دست‌آوردهای زنان اشاره کرد.^{۱۱} سید مظفر شاه، رئیس «مرکز غیرنظامیان در منازعه» در جریان

7. Afghanistan's National Action Plan on UNSCR 1325-Women Peace and Security: 2015-2022. Ministry of Foreign Affairs. June 2015. https://unama.unmissions.org/sites/default/files/wps-afghanistan_national_action_plan_1325_0.pdf

8. Afghanistan's NAP 1325 (2015-2018): A Critical Assessment. Afghanistan Public Policy Research Organization. May 2018. <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2018/05/2018-05-13-Afghanistans-NAP-1325-A-Critical-Assessment.pdf>. 19-21

9. Zaki Daryabi. Interview by the Author. May 26 2018.

10. Ibid

11. Ibid

مصاحبه گفت «مسائل به صورت بنیادی تغییر نکرده است. دلیل آن این است که ذهنیت مردم تغییر نکرده. زندگی زنان در سطح خانواده تغییر نکرده است.»^{۱۲} وی معتقد است که آوردن تغییر از طریق پروژه‌ها و برنامه‌های مدد‌رسانی تمویل‌کننده‌گان تأثیرات بزرگ در پی نخواهد داشت. احسان قانع، پژوهش‌گر شبکه‌ تحلیل‌گران افغانستان با اظهارات مظفر شاه موافق است و در مورد وضعیت کنونی حفاظت از زنان در محیط کار، ابراز نگرانی کرد.^{۱۳} از نظر قانع، خشونت علیه زنان و محیط‌های کاری نامصنوع مثال‌هایی است که نشان می‌دهد انتظارات در این زمینه برآورده نشده است. همه مصاحبه‌شونده‌گان اتفاق نظر داشتند که ابتکارات مربوط به توان‌مندسازی زنان توسط تمویل‌کننده‌گان بر اساس رویکرد بالا به پایین رهبری می‌شود؛ به همین دلیل، نمی‌توان انتظار داشت این ابتکارات بتواند در سطح محلی تغییری را رقم بزند. رویکرد انعطاف‌ناپذیر تمویل‌کننده‌گان و تصویر خوش‌آیند از پیش‌رفت‌های زنان که مؤسسات غیردولتی داخلی برای علاقه‌مند نگه‌داشتن تمویل‌کننده‌گان ترسیم می‌کنند، وضعیت را پیچیده‌تر کرده است. مورد دوم واقعیت عینی جامعه را پنهان می‌کند و روی برنامه‌ریزی برنامه‌های تمویل‌کننده‌گان تأثیرات منفی می‌گذارد. علاوه بر آن، گزارش مؤسسه مطالعات عامه افغانستان توضیح می‌دهد که به دلیل عدم مشارکت عمومی و حضور کارشناسان بین‌المللی پالیسی که در باره افغانستان دانش کافی ندارند، روند مشاوره منحرف گردیده است.^{۱۴}

طراحی چندباره پروژه‌ها

تطبیق چندباره پروژه‌های تمویل‌کننده‌گان دلیل دیگر اثربخشی ضعیف کمک‌های تمویل‌کننده‌گان بوده است. سازمان ملل متحد و اداره انکشافی ایالات متحده امریکا پروژه‌هایی را با موضوعات مشابه با هم‌آهنگی و تشریک‌مساعی ضعیف تطبیق کردند؛ در نتیجه وضاحت لازم در باره رویکرد دست‌اندرکاران در این زمینه وجود نداشت. یک مصاحبه‌شونده (هویت‌اش به درخواست خودش ناشناس باقی می‌ماند)^{۱۵} گفت که موضوعات پروژه‌های دفتر ملل متحد برای زنان در افغانستان تقریباً با پروژه‌های سایر تمویل‌کننده‌گان مشابه است و از الگوی مشابه دو، سه یا شش روز آموزش پیروی می‌کند. اگر بودجه تمویل‌کننده‌گان به پروژه‌های بلندمدت و پایدار هدایت می‌شد، نتایج حاصله به مراتب متنوع‌تر و پایدارتر می‌بودند.

12. Syed Muzaffer Shah. Interview by the Author. June 14 2018.

13. Ehsan Qaane. Interview by the Author. June 2 2018.

14. Afghanistan's NAP 1325 (2015-2018). 21

15. Anonymous. Interview by the Author.

مصاحبه‌شونده‌ای دیگر (هویت‌اش به درخواست خودش ناشناس باقی می‌ماند)^{۱۶} که با دفتر اسکان بشر ملل متحد (UNH) کار می‌کند، تجربه خود را از یک پروژه آموزش مهارت‌های خیاطی که در سال ۲۰۰۵ در شهر جلال‌آباد اجرا شد، با ما در میان گذاشت.^{۱۷} این پروژه ماشین خیاطی، مربیان و موادی لازم را فراهم می‌کرد تا زنان شرکت‌کننده در برنامه بتوانند مهارت‌های خیاطی را فرا بگیرند و محصولات قابل فروش تولید کنند. فرض بر این بود که اگر زنان بی‌سواد در سنین پایین مهارت گلدوزی را از طریق این برنامه بیاموزند، در صورت دسترسی به بازار محلی می‌توانند منبع درآمد ثابت داشته باشند. چرخ‌های خیاطی در پایان دوره آموزشی به زنان اشتراک‌کننده داده شد. این تنها یک نمونه از برنامه‌های مشابه آموزش مهارت در سراسر کشور است که با هدف ارتقای مهارت و خودکفایی زنان انجام شده است.

با این حال، عدم پیگیری اینکه کارآموزان چگونه از این مهارت‌ها برای کسب درآمد استفاده می‌کنند، موضوعی است که مه‌ری میرزاد، کارمند دفتر اسکان بشر ملل متحد، با آن درگیر است. بر اساس استدلال میرزاد، پروژه جلال‌آباد در نهایت به دلیل نبود سازوکارهای پیگیری پس از تطبیق ناکام شد. وی افزود: «اگر به هر خانه یا اردوگاه بی‌جاشده‌گان داخلی بروید، آموزش‌های خیاطی یا گلدوزی وجود دارد. مشکل این است که هرچند همه خانه‌های جلال‌آباد یک ماشین خیاطی دارند، ولی شما به سختی یک خیاط ماهر پیدا می‌توانید. این آموزش‌ها فقط برای سه تا شش ماه برگزار می‌گردید. شما نمی‌توانید یک فرد را این مدت کوتاه آموزش دهید تا خیاط شود.»^{۱۸} میرزاد به این باور بود که یادگیری مهارت خیاطی وقتی نتیجه بهتر می‌دهد که منابع بیشتر به آن تخصیص داده شود و برنامه‌ریزی طولانی مدت انجام شود. از نظر وی بودجه موجود ناکافی است زیرا تمام پروژه‌ها نتیجه‌محور طراحی شده‌اند نه تأثیر محور. به عبارت دیگر، تمویل‌کننده‌گان «می‌خواهند بدانند که چه تعداد زنان آموزش دیده‌اند و چه تعداد زنان در برنامه‌های دادخواهی یا سایر دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت شرکت کرده‌اند. اما هیچ‌کس دقت نمی‌کند که این آموزش‌ها چه تأثیری داشته‌اند.»^{۱۹} اکثراً تطبیق‌کننده‌گان همان اشتراک‌کننده‌گان دوره‌های قبلی را دوباره آموزش می‌دهند و در نتیجه تمویل‌کننده‌گان و تطبیق‌کننده‌گان این پروژه‌ها آمار مشابه را مکرر استفاده کنند.

نه تمویل‌کننده‌گان بین‌المللی و نه هم مؤسسات غیردولتی ملی رویکردهای مشترکی را برای

16. Anonymous. Interview by the Author.

17. "Tailoring and Hand Pump Project (Kandahar)." UN Habitat. November 8 2005.

18. Mehri Mirzad. Interview by the Author. June 7, 2018.

19. Ibid

طراحی پروژه‌های خود ایجاد کردند؛ در عوض چنین پروژه‌ها اغلباً در خارج از کشور طرح و تهیه می‌شدند. همان‌طور که سید مظفر شاه استدلال کرد، بیشتر این پروژه‌ها توسط تمویل‌کننده‌گان اداره و کنترل می‌شوند. «تمویل‌کننده‌گان با ارزیابی‌های خود وارد ماجرا می‌شوند. بیشتر اوقات، ارزیابی آن‌ها بر اساس فرضیات استوار است. آن‌ها نه بر اساس واقعیت موجود کار می‌کنند و نه بر اساس ارزیابی صحیح از افغانستان تا بدانند چه مقدار پول را باید مصرف کنند.^{۲۰} از نظر مظفر شاه، شاخص‌های جنسیتی در طراحی پروژه‌ها نمادین است.^{۲۱} نیازسنجی برای اعطای پروژه‌ها یا انتخاب شرکای واجد شرایط، یک الزام نیست. هنگام صحبت با افغان‌هایی که در حال حاضر با مؤسسات بین‌المللی در سمت‌های رهبری کار می‌کنند، دریافتیم که آن‌ها که هنوز به طرح‌های پروژه یا فرآیند اعطای قرارداد دسترسی ندارند. انوشه اجلاسی، کارمند دفتر اسکان بشر ملل متحد، ادعا کرد که هرچند او به عنوان کارشناس ارشد جنسیت در دفتر اسکان بشر ملل متحد کار می‌کند، هنوز نمی‌داند که چگونه پروژه‌ها طراحی می‌شوند و چگونه شرکاء انتخاب می‌گردند.^{۲۲} این وضعیت شرم‌آور است؛ زیرا ممکن است تمویل‌کننده‌گان دسترسی کاملی به کشور نداشته باشند، اما افغان‌هایی که در این زمینه کار می‌کنند منبع مهمی از اطلاعات و منابع هستند که می‌توانند هم‌زمان برای طراحی پروژه‌های مناسب و انتخاب شرکای درست، یک سرمایه باشند و از آن‌ها استفاده شود.

نظارت و ارزیابی و سازوکارهای هم‌آهنگی میان تمویل‌کننده‌گان و تطبیق‌کننده‌گان

نظارت و ارزیابی میان تمویل‌کننده‌گان و مؤسسات غیردولتی داخلی در واقع بخشی از مسئولیت آن‌ها است زیرا زمینه و شرایط کارمشترک را مساعد می‌کند. تمویل‌کننده‌گان و تطبیق‌کننده‌گان از روش‌های خاص خود برای نظارت و ارزیابی یک پروژه استفاده می‌کنند و برخی از این روش‌ها کاستی‌هایی نیز دارند. به عنوان مثال، آقای اجلاسی آگاهی ندارد که در دفتر اسکان بشر ملل متحد از چه سازوکار نظارت و ارزیابی استفاده می‌شود، هرچند خودش به عنوان یک کارشناس در آن سازمان کار می‌کند. وی گفت: «من نمی‌توانم در مورد روش‌های جمع‌آوری اطلاعات به شما پاسخ درست بدهم.»^{۲۳} مصاحبه‌شونده‌ دیگر که در دفتر وزارت توسعه بین‌المللی انگلستان (DFID) کار می‌کرد و خواست هویت‌اش ناشناس باقی بماند، تا حدودی با آقای اجلاسی هم‌نظر بود و خاطر نشان کرد که داشتن یک روش مناسب نظارت و ارزیابی در سطح سازمان ملل متحد

20. Muzaffer Shah. Interview.

21. Ibid.

22. Anosha Ejlassi. Interview by the Author. June 7, 2018.

23. Ejlassi. Research Interview.

برای مناطق در حال منازعه دشوار است: «اگر ما نتوانیم سفر کنیم، ما شخص ثالث را استخدام می‌کنیم تا این کار را انجام دهد. ما آن‌ها را اجازه می‌دهیم تا نظارت را تکمیل کنند، [یا] بعضی اوقات از برخی مؤسسات غیردولتی داخلی که در آن مناطق حضور دارند استفاده می‌کنیم.»^{۲۴}

این سازوکارها روی کاغذ وجود دارند اما خلاهای آن در نتایج تبارز پیدا می‌کند. دولت وظیفه نظارت بر پروژه‌ها را به عهده دارد، تطبیق‌کننده‌گان مکلف‌اند گزارش‌های نظارت و ارزیابی خویش را ارائه کنند و تمویل‌کننده‌گان نیز باید کارشیوه عملی در این خصوص داشته باشند. به قول میرزاد، «در این فرآیند، کاستی این است که ما روند را خیلی سبک و سطحی می‌گیریم.»^{۲۵} نظارت و ارزیابی دو فرآیند متفاوت هستند. نظارت می‌بایست قبل از بروز مشکل صورت بگیرد ولی ارزیابی برای بررسی تأثیرات پروژه پس از تطبیق استفاده می‌شود. از نظر میرزاد «آنچه اتفاق می‌افتد این است که آن‌ها معمولاً آخرین مرحله را بررسی می‌کنند که ارزیابی است. آن‌ها مرحله نظارت را پاک فراموش می‌کنند.»^{۲۶} این مشکل هم در دولت وجود دارد، هم در نهادهای تطبیق‌کننده و هم در نهادهای تمویل‌کننده. «باتوجه به توضیحی که ارائه شد، اگر نظارت حین تطبیق پروژه صورت نگیرد، تحلیل کیفیت یک پروژه و اینکه آیا این پروژه به شکل بهینه تطبیق شده است یا خیر، دشوار خواهد بود. به محض این که قرارداد بین تمویل‌کننده و تطبیق‌کننده بسته شد، دیگر امکان تغییر هیچ موردی هنگام تطبیق پروژه وجود ندارد.»

هم‌آهنگی میان تمویل‌کننده‌گان و شرکاء ممکن است دشوار باشد اما برای تطبیق پروژه و نظارت و ارزیابی از آن بسیار مهم است. دفاتر کشوری تمویل‌کننده‌گان رابط اصلی بین دفاتر مرکزی و طرف‌های ذیصلاح هستند. دفاتر کشوری ابتکارات را طراحی و برنامه‌ریزی می‌کنند.^{۲۷} یکی از مصاحبه‌شونده‌گان (هویت‌اش به درخواست خودش ناشناس باقی می‌ماند) گفت: «صادقانه بگویم، ما تلاش کرده‌ایم و هم‌چنان سعی می‌کنیم با بستر و زمینه افغانستان تا حد ممکن نزدیک باشیم؛ اما نارسایی‌ها وجود دارد.» دفتر ملل متحد برای زنان در افغانستان هم چنین تلاش می‌کند تا پروژه‌های خود را با اولویت‌های دولت جمهوری اسلامی افغانستان مانند برنامه توان‌مندسازی اقتصادی زنان، میثاق شهروندی یا برنامه هم‌بستگی ملی، هم‌سو کند. دلیل آن هم این است که سازمان ملل متحد می‌کوشد ساختارهای موازی را که ممکن است با دولت در رقابت باشند، به

24. Anonymous. Interview by the Author. June 23, 2018

25. Mirzad. Interview.

26. Ibid.

27. Anonymous. Interview by the Author.

حداقل ممکن برساند. به گفتهٔ یک مصاحبه‌شونده که خواست ناشناس بماند، «ما اینجا هستیم تا حمایت کنیم، نه رقابت».^{۲۸} پس از این که دولت افغانستان در اوایل سال ۲۰۱۷ چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان (ANPDF) را تدوین کرد، نهادهای سازمان ملل متحد گردهم آمدند تا به منظور هم‌آهنگی کارهای شان، یک ادارهٔ واحد ملل متحد را برای افغانستان ایجاد کنند.

این سازوکار فقط به نهادهای سازمان ملل در این کشور کمک می‌کند، نه به سایر تمویل‌کننده‌گان. این ادارهٔ واحد در شش زمینه تمرکز دارد: آموزش؛ امنیت غذایی، تغذیه و معیشت؛ صحت؛ عودت و ادغام مجدد؛ حاکمیت قانون؛ و دادخواهی و حفاظت از حقوق بشر. علاوه بر این، تعیین و تبیین هنجارها و معیارها و وظیفهٔ کلی سازمان ملل در نظر گرفته می‌شود که در سراسر این ادارهٔ واحد قابل تطبیق است.^{۲۹} تلاش می‌شود این شش حوزهٔ موضوعی با موضوعات چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان^{۳۰} که به عنوان نقشهٔ راه دولت جمهوری اسلامی افغانستان به سمت خودکفایی بیشتر شناخته می‌شود، هم‌گام شوند. نهادهای سازمان ملل متحد، به ویژه سازمان زنان ملل متحد، به دلیل کار ناکافی در افغانستان، مورد انتقاد بسیار قرار گرفته‌اند. بدین ترتیب، اصلاحات جدید برای رفع چنین انتقادها - به ویژه ناهم‌آهنگی و ایجاد ساختارهای موازی با دولت - طراحی شده است. ترویج شفافیت و پاسخ‌گویی از ارزش‌های مهم ابتکار ادارهٔ واحد سازمان ملل برای افغانستان است. در ضمن، در بانک اطلاعات کمک‌های تمویل‌کننده‌گان در وزارت مالیه که برای تیم هم‌آهنگی کمک‌ها چگونه‌گی کارکرد رویکرد جدید را نشان می‌دهد، مساعی دولت جمهوری اسلامی افغانستان را می‌توان ملاحظه کرد. با این وجود، هنوز مشخص نیست که شفافیت بیشتر در این زمینه بوجود خواهد آمد یا خیر؛ زیرا فرهنگ فساد و هدر دادن منابع سال‌هاست که در دولت ریشه دوانیده است.

نتیجه‌گیری

این تحقیق بر اساس این فرض انجام شده که پیش‌رفت کافی در زمینهٔ توان‌مندسازی زنان در افغانستان حاصل نشده است. فرض دیگر این بود که فساد نهادینه‌شده در درون شرکای داخلی مانع اصلی تأثیرگذاری برنامه‌های مرتبط به زنان است. با این حال، یافته‌ها نشان می‌دهد که طوریکه ابتدا تصور می‌شد، این موضوع مانع اصلی در این خصوص نبوده است. در عوض، مشکل اصلی (مرتبط با

28. Anonymous. Interview by the Author.

29. Afghanistan: "One UN— One Programme"; 1 January 2018- 31 December 2021. UNESCO. November 21 2017. https://en.unesco.org/sites/default/files/one_un_afghanistan.pdf

30. Ibid

مسئله فساد) خلاء در تطبیق قوانین موجود و عمل کردهای کنونی است که هم‌زمان با ایجاد شکاف میان تمویل‌کننده‌گان و شرکای انکشافی رخ می‌دهد. مصاحبه‌شونده‌گان اعم از تمویل‌کننده‌گان و شرکاء سردرگمی در این زمینه را درکارهای شان متوجه شده‌اند. اکثر آن‌ها با اطمینان لرزان پاسخ دادند که زنان توانمند شده‌اند ولی آنچه که تحقیقات نشان می‌دهد امیدوارکننده نیست.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان از بدو تأسیس به تدوین برخی قوانین، مقررات، پالیسی‌ها و سازوکارهای خاص برای حمایت از زنان و تضمین حقوق برابر آن‌ها در برابر قانون، اقدام کرده است. دولت هم‌چنین تلاش کرده تا حضور زنان را در سطوح رهبری و تصمیم‌گیری در دولت افزایش دهد تا تعهدش به جامعه بین‌المللی را ثابت کند. با این حال، اکثر سازوکارهای جدید جامعه عمل‌نپوشیده است؛ همان‌طور که سردرگمی در مورد تطبیق پلان عمل ملی ۱۳۲۵ نشان داد، به نظر می‌رسد علاقه دولت به تصویب چنین قوانین در حد یک شعار باقی مانده است. از طرفی دیگر، جامعه تمویل‌کننده که در زمینه توسعه فعالیت می‌کنند، هنوز فاقد سازوکارهای پاسخ‌گویی و شفافیت است. این موضوع هم در مورد طراحی پروژه آن‌ها برای کمک به زنان صدق می‌کند هم در زمینه نظارت و ارزیابی ضعیف آن‌ها. ناهم‌آهنگی هم‌چنان مسئله کانونی است. امیدوارم سفارشات ذیل در ابتکارات آینده مورد توجه قرار گیرد (با آگاهی کامل از اینکه روند پس از صلح متفاوت خواهد بود).

سفارش‌های پالیسی

- مؤسسات غیردولتی بین‌المللی، نهادهای سازمان ملل متحد و مؤسسات غیردولتی ملی باید سازوکارهای هم‌آهنگی را ایجاد کنند که بتواند به آن‌ها در سطح ملی و ولایتی کمک کند. بهبود هم‌آهنگی میان کارگزاران انکشافی و نهادهای دولتی به کارآیی بودجه و پایداری طولانی مدت کمک می‌کند.
- مؤسسات غیردولتی بین‌المللی، نهادهای سازمان ملل متحد و سایر کارگزاران بین‌المللی برنامه‌ها را باید با استفاده از نیازسنجی‌های تحقیقی، طراحی کنند. روش‌شناسی تجاری در طراحی پروژه‌ها به مسائل پیچیده زنان در سطوح مختلف جامعه کمک نمی‌کند. باید پذیرفت که زنان افغان برای حمایت بیشتر توانایی ارزیابی نیازهای خود و ارائه بازخورد به تمویل‌کننده‌گان را دارند. این امر باعث می‌شود زنان و تمویل‌کننده‌گان بتوانند همواره برنامه‌ها را هم‌آهنگ و اجرا کنند.
- دولت جمهوری اسلامی افغانستان باید سازوکارهای واضح نظارت و ارزیابی را در وزارت اقتصاد داشته باشد تا بتواند سازمان‌های غیردولتی و تمویل‌کننده‌گان را پاسخ‌گو و حساب‌ده

قراردهد. این کار باعث می‌شود سازمان‌های غیردولتی که با استفاده از حقوق زنان به تجارت می‌پردازند، دیگر نتوانند از این طریق کسب درآمد کنند.